

єдина міська газета «Берег надій» розглядається як стратегічний канал для публікації розлогіх іміджевих матеріалів і детальних статей-звітів. Такий вибірковий підхід зумовлений тим, що класична друкована преса традиційно зберігає найвищий рівень довіри серед найстаршої та найбільш консервативної аудиторії міста.

Для цільової аудиторії внутрішньо переміщених осіб та людей похилого віку, які часто мають нестабільний доступ до мережі Інтернет через перебої з електропостачанням або відсутність сучасних смартфонів, комунікаційною стратегією передбачено використання офлайн-каналів. Цей напрям реалізується через пряме розповсюдження друкованих матеріалів, зокрема спеціально розроблених єврофлаєрів, безпосередньо у міському центрі видачі гуманітарної допомоги.

Отже, стратегія комунікативної діяльності Благодійної організації «Благодійний фонд „НОВЕ-ЖИТТЯ” враховує всі складні умови прифронтового міста. Через фактичну відсутність розвиненої мережі локальних медіа ця стратегія Благодійного фонду базується на ефективному кросплатформному поєднанні власних цифрових ресурсів, системної взаємодії з ресурсами органами місцевої влади, точкової співпраці з єдиним місцевим друкованим виданням та інклюзивної офлайн-комунікації за допомогою друкованих роздаткових матеріалів.

Список використаних джерел

1. Київський міжнародний інститут соціології / ISAR Єднання. Громадянське суспільство в Україні в умовах війни. Звіт про комплексне соціологічне дослідження. Київ: 2023. URL: https://ednannia.ua/images/Procurements/Civil_Society_in_Ukraine_in_Context_of_War_Report_on_a_Comprehensive_Sociological_Research.pdf
2. Caritas Ukraine. Ukraine – restoring dignity to war-affected people / Caritas Internationalis. URL: <https://www.caritas.org/restoring-dignity-to-war-affected-people>
3. Zagoriy Foundation. Дослідження сфери благодійності в Україні (2024): доповідь. Київ, 03.12.2024. URL: <https://zagoriy.foundation/researches/doslidzhennya-sferi-blagodijnosti-v-ukrayini-2024-u-cifrax-insajtax-ta-visnovkax/>

УДК 37.014.3(477)»364»:070(477.11)

*Титор М. Ю., здобувачка вищої освіти;
Мельничук Ю. Г., кандидат наук із соціальних комунікацій,
асистент кафедри журналістики
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича*

РЕФОРМА НУШ У ВОЄННИХ РЕАЛІЯХ: МЕДІЙНА РЕЦЕПЦІЯ (НА МАТЕРІАЛАХ САЙТА «УКРАЇНСЬКА ПРАВДА»)

***Анотація.** Досліджено особливості медійного висвітлення реформи НУШ за матеріалами сайту «Українська правда» в умовах повномасштабного вторгнення. Проаналізовано підходи до подачі матеріалів, їх тематичну специфіку, спецпроекти на тему реформи, які готувала редакція УП. Визначено, яке значення для аудиторії*

мають публікації такої тематики. Окреслено роль медіа у формуванні національної свідомості та медіаграмотності суспільства.

Ключові слова: *медіа, рецепція медіа, реформа, НУШ, редакційні правила.*

Тематика українських медіа під час повномасштабного вторгнення змістилась у бік висвітлення воєнних подій, що цілком зрозуміло в нинішніх умовах. Проте це не означає, що всі інші теми залишились поза увагою журналістів, змінився лише контекст. Навпаки, оскільки під час війни люди менше звертають увагу на більш «буденні» питання, саме журналістам необхідно відстежувати суспільно важливі процеси й інформувати населення. Саме такою темою є реформа НУШ (Нової української школи), котра була започаткована у 2017–2018 рр., але впровадження та фіналізація припали вже на повномасштабну війну. Зазначимо, що сучасна українська освіта переживає період значних змін, які безпосередньо впливають на її структуру, методологічні підходи та взаємодію з суспільством. Реформа НУШ, яка була впроваджена з метою оновлення національної освіти, адаптації її до вимог сучасного світу та забезпечення гідних умов для розвитку учнів, в умовах швидких технологічних змін, глобалізації та інтеграції України в європейський та світовий освітній простір потребує забезпечення ефективної комунікації між урядом, освітянами та громадянами. Саме тому медіа як основний канал інформації для широкої аудиторії відіграють ключову роль у висвітленні цього процесу. Важливою є роль журналістів не лише в інформуванні населення про нововведення, але й у формуванні громадської думки щодо успіхів та викликів реформи.

Закон України «Про освіту» передбачає, що: «Метою повної загальної середньої освіти є різнобічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка усвідомлює себе громадянином України, здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, трудової діяльності та громадянської активності» [4]. Концепція НУШ базується на десяти основних компонентах, серед яких: новий зміст освіти, орієнтований на компетентності; дитиноцентризм, що ставить у центр уваги потреби та інтереси дитини; педагогіка партнерства, яка передбачає співпрацю між учителем, учнем і батьками; мотивований учитель, який прагне до саморозвитку та постійного вдосконалення; сучасне освітнє середовище, яке підтримує інтерес дитини до навчання; автономія шкіл; справедливе фінансування та ефективне управління освітньою системою.

Усі ці поняття будуть цілком зрозумілими для освітян, проте батькам більшість із переліченого залишиться незрозумілим. Саме в таких випадках журналісти передусім повинні звернути увагу на аспекти, які потребують додаткового пояснення, уточнення та ін. Ключове завдання медіа в цій ситуації – пояснити громадянам суть змін та нововведень, розкриття переваг та недоліків. Реформа може охоплювати окремий регіон, а тому по-різному впливатиме на ту чи іншу соціальну групу населення. Актуальність цього питання визначається суспільним інтересом до реформування системи освіти, а також зростанням ролі регіональних медіа в інформаційному забезпеченні процесу її реалізації на місцевому рівні.

Водночас саме на інтернет-видання покладається велика відповідальність за інформування суспільства, адже більшість українців найчастіше споживають інформацію безпосередньо з них.

Водночас медіа не лише інформують, а й формують певні наративи, на основі яких суспільство оцінює ті чи інші зміни. Якщо освітні реформи висвітлюються однобічно або поверхнево, це може призвести до викривлення реального уявлення про їхню суть. Тому особливої ваги набуває питання якості журналістських матеріалів на тему НУШ. У публікаціях повинні бути представлені різні погляди, зокрема думки експертів, представників влади, освітянської спільноти, громадських активістів та самих учнів. Водночас варто зазначити, що нерідко реформа НУШ стає предметом маніпуляцій або політичних спекуляцій. Деякі медіа можуть акцентувати на окремих труднощах впровадження, замовчуючи позитивні результати, або ж навпаки – ігнорувати критику, створюючи ілюзію повної підтримки. Такий підхід шкодить як самому реформаторському процесу, так і загальному сприйняттю змін у суспільстві, підриваючи довіру до джерел інформації та до державної політики загалом.

Важливо також, щоб медіа не обмежувалися виключно позитивним висвітленням реформи. До того ж об'єктивність передбачає висвітлення труднощів, критики, суперечливих моментів, а також пошук шляхів розв'язання наявних проблем. Це сприяє формуванню відкритого діалогу між усіма учасниками освітнього процесу та підвищує довіру до реформи.

Позитивним трендом є залучення до медійного простору самих освітян. Учителі все частіше діляться власним досвідом у блогах, соціальних мережах, інтерв'ю, розповідаючи про впровадження НУШ на практиці. Така інформація є особливо цінною, оскільки базується на реальних подіях, конкретних прикладах та щирому ставленні до змін. Вона допомагає зменшити рівень недовіри, підтримати колег та мотивувати інших учасників освітнього процесу до конструктивних дій.

Водночас важливо, що інформація про реформу в медіапросторі часто зосереджена переважно у загальноукраїнських медіа. Регіональні видання значно рідше звертаються до теми НУШ, і якщо й висвітлюють її, то найчастіше з позиції проблем: відсутності інфраструктури, недостатнього забезпечення шкіл матеріалами, кадрових труднощів. Це створює ризик формування уявлення про реформу як про центрично-столичну ініціативу, що погано вкорінюється в регіонах. Вирівнювання цього інформаційного балансу можливе шляхом підтримки локальних журналістів і медіа, проведення тематичних тренінгів, а також надання доступу до якісної аналітики та офіційної інформації від Міністерства освіти.

Ґрунтовні поради для медійників щодо висвітлення освітньої реформи подані в спецпроекті «Детектора медіа» [10]. Тут можна знайти відповідь не лише на питання як писати, а й зорієнтуватись у тематичних напрямках, які потребують уваги, до прикладу, реалізація освітніх реформ в інших країнах, зокрема Японії, адже це дасть змогу запозичити цінний досвід.

У цьому контексті важливою є діяльність незалежних онлайн-видань, які дотримуються журналістських стандартів і публікують збалансовані, глибокі матеріали про реформу. До прикладу, сайт «Українська правда» неодноразово виступав платформою для публічного обговорення ключових аспектів НУШ, надаючи слово як представникам міністерства, так і вчителям, учням, батькам.

Такий формат дає змогу створити багатоголосе, об'єктивне медійне поле, де кожен голос має значення. До того ж УП неодноразово інформувала й про те, що чекає реформу НУШ через воєнний стан. До прикладу, матеріал «Реформу НУШ не зупинятимуть: в уряді відповіли на петицію» [5] дає пояснення того, чому недоцільно призупиняти процес, навіть незважаючи на продовження війни.

Однією з ключових особливостей висвітлення реформи НУШ в «Українській правді» є аналітичний характер матеріалів. На сайті можна знайти численні публікації, які містять не просто повідомлення про черговий етап впровадження реформи, а й спробу глибшого аналізу: з позицій освітян, батьків, експертів у галузі освіти. Видання приділяє особливу увагу темам підготовки вчителів до нових стандартів, зміни в програмі початкової школи, роль дитиноцентризму в навчальному процесі, проблеми реалізації інклюзивної освіти в умовах обмеженого фінансування. У таких матеріалах часто використовується мова, яка є зрозумілою широкій аудиторії, що дає змогу ефективно доносити суть змін до громадян без спеціальної освітньої підготовки.

Окреме місце займають інтерв'ю з освітніми діячами, серед яких можна знайти як посадовців Міністерства освіти, так і шкільних вчителів, директорів шкіл, психологів, активістів та представників громадських організацій. Через формат інтерв'ю автори публікацій надають змогу читачеві почути живу думку «зсередини»: від тих, хто щоденно працює в умовах реформи. У багатьох випадках такі матеріали збагачуються реальними прикладами, практичними кейсами, порівняннями між старою і новою моделлю навчання. Це надає текстам переконливості й викликає довіру в читача. У контексті цієї проблематики УП презентувала спецпроект «Старша школа» [9], героями якого є в тому числі й учителі, посадовці й т. д., котрі мають безпосереднє ставлення до цього процесу. Саме такі «живі» матеріали дають змогу побачити реальні переваги чи недоліки реформи й зрозуміти, куди далі рухатиметься НУШ.

В «Українській правді» також неодноразово порушувалися теми, які викликали широку суспільну дискусію. Наприклад, впровадження інтегрованих курсів, зміна підходів до оцінювання, нові принципи навчання грамотності й математики, запровадження ранкових зустрічей у початковій школі. У висвітленні цих тем помітна спроба збалансованого підходу: журналісти подають як позитивні відгуки, так і критику з боку вчителів або батьків, які зіткнулися з труднощами у впровадженні змін. Так формується повнота картини, де реформа постає не як однозначне досягнення чи провал, а як складний, динамічний процес, що потребує постійного аналізу, коригування і підтримки.

Ще одним цікавим аспектом є візуальне та емоційне оформлення матеріалів. «Українська правда» часто використовує фото з уроків, інфографіку, скрини з соціальних мереж або коментарі з відкритих джерел, що додає публікаціям динаміки й наближає тему освіти до реального життя. Особливої популярності набули серії репортажів з конкретних шкіл у різних регіонах України, де журналісти особисто спостерігали за навчальним процесом, брали участь у відкритих уроках і розмовляли з учнями. Такі матеріали не лише показують, як виглядає НУШ на практиці, а й дають змогу порівнювати реалізацію реформи в містах і селах, у гімназіях і звичайних загальноосвітніх школах.

Певна частина текстів присвячена й критичному аналізу освітньої політики. В них акцентовано на проблемах фінансування, нестачі кадрів, неузгодженості нормативно-правової бази, а також на формалізмі в процесах підвищення кваліфікації вчителів. У цих публікаціях журналісти не обмежуються констатацією фактів, а залучають експертні думки, результати соціологічних опитувань, дані досліджень. Це додає об'єктивності й глибини розгляду проблемних аспектів НУШ, а також робить дискусію конструктивною.

На увагу заслуговує також мова, якою викладені матеріали. У більшості випадків автори публікацій дотримуються офіційно-нейтрального стилю з елементами публіцистики, що дає змогу зберігати інформативність і водночас емоційний контакт із читачем. Матеріали не перевантажені складною термінологією, що робить їх доступними навіть для тих, хто не має педагогічної освіти.

Окремо варто згадати про спецпроект «УП. Життя» «Переуявлення школи» [8], який складається зі скорочених версій есеїв, у яких фахівці з України та з-за кордону розмірковують над тим, що чекає українську школу після війни та як допомогти дітям у нинішніх умовах здобути гідну освіту. Одна з ключових тез спеупроєкту – «Як українська освіта може гідно приймати виклики війни і якою може стати після неї, які інновації та рішення є дієвими та чому говорити про зміни потрібно вже зараз?» [8].

Аналіз публікацій на сайті «Українська правда» засвідчує, що попри повномасштабне вторгнення, тема реформи НУШ не втратила актуальності, а набула стратегічного значення для виживання нації. Видання системно фокусується на тому, як освітня трансформація адаптується до умов воєнного стану: від розбудови безпечного освітнього середовища (укриттів) до подолання «освітніх втрат» та психологічної підтримки учнів.

Ми виокремили ключові аспекти медійного висвітлення питання на сайті УП:

- системність та глибина: медіа не просто фіксує зміни, а аналізує життєздатність концепції НУШ у часи кризи, залучаючи до дискусії волонтерів, освітян-фронтовиків, батьків та державних управлінців;

- стимулювання діалогу: такий підхід допомагає суспільству усвідомити, що реформа освіти є невід'ємним складником нашої перемоги та післявоєнного відновлення;

- формування стійкості: висвітлення перебігу реформи через призму війни стимулює громадян до активної участі в обговоренні освітньої політики, перетворюючи освіту на інструмент формування свідомого, медіаграмотного та патріотичного покоління.

Саме тому реформа НУШ залишається пріоритетом для медіа, оскільки якісна освіта є фундаментом національної безпеки та запорукою того, що майбутнє України буде побудоване на засадах свободи та професіоналізму.

Список використаних джерел

1. Андрущенко В. П. Освіта в умовах реформування: український контекст. Київ: Либідь, 2021. С. 5–36.
2. Артюх Л. І. Інформаційне забезпечення освітніх реформ в Україні. Київ: Освіта України, 2020. С. 12–45.

3. Вербицька Л. І. Комунікаційні виклики Нової української школи. Київ: Генеза, 2020. С. 15–42.
4. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення 23.04.2026).
5. Коваленко А. Реформу НУШ не зупинять: в уряді відповіли на петицію. *Українська правда. Життя*. 31.03.2026. URL: <https://life.pravda.com.ua/society/v-uryadi-vidpovili-na-peticiyu-pro-prizupinennya-reformi-nush-314142/> (дата звернення 23.04.2026).
6. Ковальчук М. І. Медіа і школа: механізми взаємодії в реформаторських умовах. Чернівці: Технодрук, 2020. С. 10–38.
7. Міністерство освіти і науки України: *Нова українська школа*. URL: <https://mon.gov.ua/tag/nova-ukrainska-shkola?&type=all&tag=nova-ukrainska-shkola> (дата звернення 23.04.2026).
8. Спецпроект «Переуявлення школи». *Українська правда. Життя*. 31.03.2026. URL: <https://life.pravda.com.ua/projects/pereuyavlennya-shkoli/> (дата звернення 23.04.2026).
9. Спецпроект «Старша школа». *Українська правда. Життя*. 31.03.2026. URL: <https://life.pravda.com.ua/projects/starsha-shkola/> (дата звернення 23.04.2026).
10. Як висвітлювати освітню реформу. *Детектор медіа*. 06.11.2025. URL: <https://video.detector.media/special-projects/yak-vysvitlyuvaty-osvitnyu-reformu-i46> (дата звернення 23.04.2026).